

Huvudman

Uppsala kommun
uppsala.kommun@uppsala.se

Beslut

Datum 2025-05-21
Dnr SI 2025:289
Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av kommunal vuxenutbildning vid Kompetensutvecklingsinstitutet, KUI Uppsala Utbildningscenter i Uppsala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att senast den **1 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetsplatsförlagt lärande och anmälan av uppgifter om kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Uppsala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Uppsala kommun ska vidta följande åtgärder

Arbetsplatsförlagt lärande

1. Se till att alla elever som läser en sammanhållen yrkesutbildning (yrkespaket) som huvudregel får minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen, eller den del av utbildningen som inte validerats, i form av arbetsplatsförlagt lärande. (2 kap. 28 § förordningen (2011:1101) om vuxenutbildning, samt för elever som påbörjat utbildningen innan den 1 januari 2025 tillämpas 5 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning i dess lydelse enligt SFS 2021:101).

Anmälan av uppgifter om kränkande behandling

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 1 oktober 2025 klargöra skyldigheten för all personal att vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäla uppgiften till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)

2. Se till att personal, när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 21 maj 2025 till 31 september 2025. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder även inkomma med samtliga anmälningar av kränkande behandling som mottagits under ovanstående period. (6 kap. 10 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:289) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning vid anordnaren Kompetensutvecklingsinstitutet, KUI Uppsala Utbildningscenter i Uppsala kommun. Utbildningen anordnas genom entreprenad men det är huvudmannen för utbildningen, Uppsala kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kompetensutvecklingsinstitutet, KUI Uppsala Utbildningscenter följer gällande bestämmelser om arbetsplatsförlagt lärande och att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Verksamheten bedriver kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och anordnarens rektor och biträdande rektor mellan den 11 mars 2025 och 12 mars 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolans plan mot kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra

författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I dokumentation från huvudmannen framgår att Kompetensutvecklingsinstitutet, KUI Uppsala Utbildningscenter (nedan KUI) bland annat bedriver gymnasial vuxenutbildning inom yrkespaket (sammanhållen yrkesutbildning) med kurser från vård- och omsorgsprogrammet. Av kommunikation med representant från huvudmannen framkommer att Uppsala kommun har beviljats statsbidrag för regionalt yrkesvux för bidragsåret 2024 för den aktuella utbildningen.

Av inkommen dokumentation framgår att KUI har beviljats betygsrätt.¹ Uppsala kommun har överlämnat vissa uppgifter som rör rektorns myndighetsutövning och andra rektorsuppgifter till KUI:s rektor tillika affärsområdeschef (nedan kallad rektorn). En av de överlämnade uppgifterna är rektorns beslut om vilka kurser som ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (apl).

Av dokumentationen framgår vidare att rektorn i samråd med huvudmannen har beslutat att de kurser inom yrkespaketet som ska förläggas till apl är kurserna Omvårdnad 1, Hälso- och sjukvård 2/Psykiatri 2 samt Vård och omsorg specialisering.

Av intervjuer med lärare och rektorn samt av inkommen dokumentation framgår att huvudmannen tar fram och tilldelar KUI apl-platser utifrån anmält behov. Vidare framgår att alla elever har en handledare på varje apl-plats. KUI genomför kontinuerligt handledarutbildning med handledarna och ger även handledarna skriftlig information i samband med apl-perioderna, bland annat om vad eleverna förväntas lära sig.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att alla elever som läser yrkespaketet mot undersköterska (1500 gymnasiepoäng) har delar av sin undervisning på apl. För de elever som läser alla kurser i yrkespaketet är den arbetsplatsförlagda delen uppdelad i tre perioder om fyra veckor, totalt tolv veckor.

De elever som validerar kurser i yrkespaketet läser det så kallade "valideringsspåret". Av intervjuer med elever som läser valideringsspåret och av samtliga intervjuer med yrkeslärare framgår att oavsett hur mycket eleven

¹ Se även Skolinspektionens beslut den 30 november 2010, dnr 2010:5404.

har validerat har dessa elever endast apl den sista av de tre perioderna, det vill säga totalt fyra veckor. Rektorn uppger att det varierar hur många poäng som eleverna har validerat men att eleverna på valideringsspåret läser omkring 900 gymnasiepoäng. Vidare uppger rektorn att det är individuellt hur många veckor apl de eleverna har.

Rättslig reglering

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser (2 kap. 27 § förordningen om vuxenutbildning).

Från och med 1 januari 2025 gäller nya bestämmelser avseende apl på sammanhållna yrkesutbildningar. I en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. Om det är lämpligt med hänsyn till en elevs behov och förutsättningar och eleven begär det, får rektorn besluta att det arbetsplatsförlagda lärandet ska omfatta mindre än 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller undantas helt för den eleven (2 kap. 28 § förordningen om vuxenutbildning).

För utbildning på en sammanhållen yrkesutbildning som påbörjats innan den 1 januari 2025 gäller kravet på minst 15 procent apl för varje elev under förutsättning att huvudmannen har beviljats statsbidrag för den aktuella utbildningen (5 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning i dess lydelse enligt SFS 2021:101).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitats som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (2 kap. 30 § förordningen om vuxenutbildning).

Inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier eller för validering av kunskaper av motsvarande omfattning. Inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå beräknas en verksamhetspoäng för varje gymnasiepoäng (2 kap. 2 § förordningen om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att huvudmannen följer författningarnas krav gällande att rektorn beslutar om vilka kurser som ska förläggas till apl och att eleverna har lämpliga handledare under sin apl.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att alla elever som går en sammanhållen yrkesutbildning (yrkespaket) inte ges apl i en omfattning som motsvarar minst 15 procent av yrkesutbildningen, eller av den del av utbildningen som inte validerats. Från den 1 januari 2025 gäller att alla sammanhållna yrkesutbildningar ska omfatta minst 15 procents apl. Eftersom huvudmannen har fått statsbidrag för utbildningen innan år 2025 gäller kravet på 15 procents apl även för elever som påbörjat utbildningen innan den 1 januari 2025.

Det framkommer att yrkespaketet omfattar 1500 gymnasiepoäng vilket motsvarar 75 veckors heltidsstudier. Av detta ska 15 procent av tiden utgöras av apl. För en elev som inte har validerat några kurser motsvarar det 11,25 veckors apl. Det framgår av utredningen att elever som inte validerat kurser får 12 veckors apl, vilket är i enlighet med författningarnas krav. När det gäller elever som har validerat kurser uppger rektorn att omfattningen av apl varierar. Det framgår dock samstämmigt från såväl elever som lärare att elever som har validerat en eller flera kurser, endast har fyra veckors apl, oavsett hur många poäng som eleven har validerat. Enligt uppgift från rektorn framgår att de elever som har validerat flest kurser läser omkring 900 gymnasiepoäng. Det motsvarar 45 veckors heltidsstudier och av detta ska 15 procent utgöra apl, dvs. 6,75 veckor. Elever som har validerat i mindre omfattning ska ges ytterligare tid på apl. Att alla elever som har validerat kurser endast får fyra veckors apl är därför en brist. Det har inte framkommit att det för enskilda elever har funnits skäl att, efter elevens begäran, minska omfattningen av apl.

Anmäla uppgifter om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med såväl elever som lärare framkommer att elever vid flera tillfällen har upplevt sig verbalt kränkta av en personal. I flera lärarintervjuer uppges att dessa kränkningar sker dagligen.

Av skolans plan mot kränkande behandling framgår att personal som får vetskap om att en elev upplevt sig kränkt ska dokumentera detta och anmäla till rektorn eller den biträdande rektorn.

I intervju med rektorn framkommer att inga anmälningar om kränkande behandling har inkommit till rektorn. Däremot uppger rektorn att hen känner till situationen som framkommit i intervjuer med elever och lärare, att det finns klagomål på en personal, samt att rektorn har haft samtal med berörd personal. Det inträffade har dock inte klassificerats som kränkningar av rektorn. Den biträdande rektorn uppger att rutinen för att anmäla kränkande behandling på skolan kan behöva tydliggöras.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjlighet till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

En personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn som i sin tur anmäler detta till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i verksamhetens arbete med att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Tillsynen visar att personal inte anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Att uppgifter om kränkningar inte anmäls till rektorn medför att händelserna inte heller kommer till huvudmannens kännedom och att huvudmannen därmed inte kan ta sitt ansvar för att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Uppsala kommuns verksamhet vid Kompetensutvecklingsinstitutet, KUI Uppsala Utbildningscenter uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetsplatsförlagt lärande och anmälan av uppgifter om kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Uppsala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Caroline Rönnegård.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Mattias Ryd (föredragande) och Johan Runemark Brydsten medverkat.